

(१) स्त्रियांवरील अन्यायांच्या चौकशीसाठी स्वतंत्र न्यायालय हवे.

कोणत्याही काळातील स्त्री ही पुरातन काळापासून दडपली गेलेली आहे. अलीकडच्या काळात मात्र तिच्यावरील अन्यायाचे स्वरूप अधिक सूक्ष्म झाले आहे. भारतीय स्त्री ही याला अपवाद नाही.

गेल्या स्कंदीड शतकातील भारतातील समजसुधारकांच्या घयत्नामुळे स्त्रियांच्या स्थितीत काहीसा फरक पडला आहे. घराच्या चार भिंतीत बोंडली गेलेली स्त्री आज थोडी थोडी शिकू लागली आहे, नोकरी करण्यासाठी बाहेर पडू लागली आहे, नोकऱ्या - व्यवसायांच्या अनेक क्षेत्रात स्त्रीने आपली पात्रता व कौशल्य सिद्ध केले आहे. यामुळे विकासाची काही नवी क्षेत्रे तिला खुली झाली आहेत, कष्टकरी व शक्ति मोठ्या प्रमाणात पुरुषांच्या बरोबरीने स्त्री ससाराचा गाडा रेटत आहे.

मात्र घरकाम हीच अजूनही स्त्री ची प्राथमिक जबाबदारी मानली जाते. नव्या जबाबदाऱ्यांच्या ओझ्याबरोबर जुन्यातून त्या प्रमाणात मुक्तता न मिळाल्याने ती पिचत चालली आहे. मुलाला जन्म देणे ही स्त्रीच्या जन्माची इतिवर्तव्यता मानली जाते. प्रजोत्पादन व घरकाम - मुले वाढवणे या जणू बिनडोळ कामापलीकडे समाजात स्त्रीला काही भूमिका आहे असे मानले जात नाही.

स्त्रीपुरुषामधील जन्मजात श्रेष्ठ कनिष्ठत्वाची मुल्यकल्पनाही शाबूत आहे. याचा परिणाम हरघडी जाणवतो. शिक्षण असो, नोकरी असो किंवा कुटुंबाचे व्यवस्थापन असोत, स्त्री ही दुय्यम मानली जाते. स्त्रीकडे रंज मानव म्हणून न पहाता रंज साधन, रंज वस्तू म्हणून पाहिले जाते. भोगवस्तू म्हणून स्त्रिकडे पहाण्याच्या या वृत्तीचा भांडवलशाही रचनेत अतिशय विकृत अविष्कार दिसून येतो. पैशासाठी जाहिरातिच्या माफत स्त्री शरीराचे हीन प्रदर्शन केले जाते.

याच भोगवादी दृष्टिकोनामुळे स्त्री ही पुरुषांच्या वासनेची शिकार बनत आली आहे. सध्या स्त्रियांवरील बलत्कार, अत्याचाराची बातमी नाही असा रंज दिवस जात नसेल. बलत्काराबद्दलचा आजचा कायदा स्त्रीला संरक्षण व न्याय देऊ शकत नाही.

याच भोगवादी दृष्टिकोनामुळे स्त्री ही पुरुषांच्या वासनेची शिकार बनत आली आहे. सध्या स्त्रियांवरील बलत्कार, अत्याचाराची बातमी नाही असा रंज दिवस जात नसेल. बलत्काराबद्दलचा आजचा कायदा स्त्रीला संरक्षण व न्याय देऊ शकत नाही.

कुटुंबरचना बदलत गेली, स्त्रियांवरील आर्थिक जबाबदारी ही वाढली. मात्र या प्रमाणात तिचे समाजातील स्थान बदलले नाही. उलट आपले गौणपण स्त्रीच्या मनावर बिंबवत ठेवण्याचा संस्कृतीरक्षकांचा प्रयत्न जारी आहे. हुंडापध्दती

पत्नीनिष्ठा ठसवणारी व्रतवैकल्ये, उपासतापास इत्यादी कर्मकांडाचा आग्रह पुरुषा-
साठी व स्त्रियांसाठी वेगवेगळे नितिनिष्प, ही स्त्रीच्या दुय्यमत्वाची आणि
सांस्कृतिक दडपणाची काही उदाहरणे.

मुस्लिम स्त्रियांची स्थिती याहूनही भयानक आहे. हिंदू स्त्रीला उपलब्ध
झालेला अर्धाअपुरा कायद्याचा आधारही तिला नाहून तलाकची टांगती तलवार
सतत तिच्या डोक्यावर असते.

स्त्रियांची ही परिस्थिती बदलायची असेलतर प्रामुख्याने स्त्रियांना शिक्षण
व रोजगार मिळवून देण्याची आवश्यकता आहे. स्त्री शुद्राना विद्येपासून वंचित ठेव-
ण्याचा आपल्या परंपरेमुळे आपली परिस्थिती बिनतक्रार व नशिवाचा भाग म्हणून
स्वीकारण्याची वृत्ती पक्की झाली आहे. स्त्रियांना शिक्षित करण्याचा प्रयत्ना-
च्या बरोबरीनेच, जन्मात उच्च - निचतेच्या मुल्यकप्लेचा बळी झालेल्या स्त्री व
पुरुष या दोन्ही घटकांचे प्रबोधन करण्याची आणि दुसरळीडे पुरुषप्रधान
संस्कृतीवर आघात करणारे कार्यक्रम राबवण्याची गरज आहे.

स्त्रीला दडपण्याचा एक भाग म्हणून तिचे कोत्र घरापुरते मर्यादित करून
तिला समाजातील उत्पादन प्रक्रियेपासून दूर ठेवण्यात आले आहे. यामुळे निर्माण
झालेले पुरुषावरील स्त्रीचे अवलंबन नाहीसे होणे हे स्त्रिपुरुषांमधील विषमता
नाष्ट होण्यासाठी आवश्यक पाऊल आहे. यासाठी व माणूस म्हणून श्रमाचा हक्क
व कामाचा अधिकार स्त्रीला मंजूर झाला पाहिजे. याच बरोबर पारंपारिकपणे
स्त्रीच्या म्हणून मानल्या गेलेल्या जबाबदाऱ्यात पुरुषाने आपला वाटा
उचलला पाहिजे.

या दृष्टीने युक्त कांती दलाचे अकरावे वार्षिक शिबीर पुढील मागण्या
करित आहे.

- १) काम करण्यास पात्र अशा सर्व स्त्रियांना रोजगार मिळाला पाहिजे.
- २) काम करणाऱ्या स्त्रियांच्या मुलांसाठी पाळणाघरांची सोय झाली
पाहिजे.
- ३) तालुका, जिल्हा, शहरे या ठिकाणी मुलींसाठी व नौकर महिलांसाठी
वसतीगृहे झाली पाहिजेत.
- ४) भारतात सर्वत्र समान नागरी कायदा लागू झाला पाहिजे.
- ५) स्त्रियांवरील अन्यायाच्या चौकशीसाठी स्वतंत्र न्यायालयाची स्थापना
करावी.
- ६) मथुरा वेसचा पुनर्विचार व्हावा. बलात्कारासंबंधीचा आजचा कायदा
बदलला पाहिजे, व अशा खटल्यातील स्त्रीच्या पुनर्वसनाची जबाबदारी
सरकारने घेतली पाहिजे.
- ७) समान वेत कायद्याची अमलबजावणी झाली पाहिजे.
- ८) बाल विवाह प्रतिबंधक कायद्याची कडक अमलबजावणी झाली पाहिजे.

मुंबई : ... दिवारे

अनुमोदन :- पसुधा सरदार.

(२) राखीव जागा चालू ठेवून त्याची कटाक्षाने अंमलबजावणी करा.

भारतीय समाजव्यवस्था ही सर्व प्रकारच्या विसमतेवर आधारित आहे. ही समाजातील विषमता भारतात अस्तित्वात असलेल्या आणि दडमूल झालेल्या जाती-व्यवस्थेमधून निर्माण झाली. जातीव्यवस्थेला हिंदू धर्मात संधातिक्रम अघिष्ठान निर्माण करून देण्यात आले. आणि म्हणून ही विषमता सर्वच स्तरावर वाढीस लागल्याचे दिसून येते. तसेच स्वतंत्र भारताने स्विकारलेल्या मांडवली आर्थिक विकासाच्या पध्दतीमुळे अर्थिक विषमता ही वेळीस वाढल्याचे दिसते.

म्हणून भारतीय राज्यघटनेने समानतेचे तत्व मान्य करून-सुध्दा धार्मिक परंपरा आणि जाती व्यवस्था यामुळे समाजातील जे घटक सामाजिक आणि आर्थिकदृष्ट्या ज्ञोषित व मागासलेले राहिले, त्यांना इतर घटकांच्या पातळीबरोबर आणण्यासाठी काही खास सवलती घाव्यात अशा प्रकारची घटनात्मक तरतुद करण्यात आली.

ज्यांना अशा प्रकारच्या सवलतीव राखीव जागा देण्यात आल्या, त्यात अनुसूचित जाती, जमाती, भटक्या आणि विमुक्त जमाती यांचा समावेश आहे. तसेच या सवलती आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या घटकानाही देण्यात आल्या.

सवलती व राखीव जागा यात, केंद्रीय व राज्य विधिमंडळात राखीव जागा, शैक्षणिक सवलती आणि प्रामुख्याने शासकीय व सार्वजनिक उद्योगक्षेत्रात नोकऱ्यांतील सवलती या प्रमुख होत.

यापैकी नोकऱ्यातील सवलती ह्या आर्थिकदृष्ट्या सरक्षण देणे व प्रगती घडवून आणणे या दृष्टीने महत्त्वाच्या आहेत.

भारतातील अनुसूचित जाती, जमाती आणि भटक्या व विमुक्त जाती यामध्ये अंतर्भाव होणाऱ्या लोकांसंख्येचा विचार केला तर राखीव जागांचे आजचे प्रमाण अपूरे आहे. परंतु गेल्या तीस वर्षांत जे प्रमाण ठरविण्यात आले, त्याचीही काटेकोरपणे, जाणिवपूर्वक अंमलबजावणी करण्यात आली नाही.

१) केंद्रीय नोकऱ्यातील राखीव जागांची परिस्थिती खालीलप्रमाणे आहे.

२) १९७३ मध्ये ९५ सार्वजनिक क्षेत्रातील उद्योग.

	प्रथम श्रेणी	द्वितीय श्रेणी	तृतीय श्रेणी	चतुर्थ श्रेणी	झाडूवाले
अनु. जाती	०.९५	२.५७	९.१५	२४.८	८०.७८
अनु. जमाती	०.२३	०.२८	२.८८	८.२५	४.५०

मांडवलशाही आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेमध्ये बेकारी अपरिहार्यपणे वाढत जाणार ही वस्तुस्थिती आहे. त्यामुळे उच्च वर्गीय व हितसंबंधीय लोकांकडून

राखीव जागां विरोधी भूमिका मांडण्याचा आणि बेकारीला जणू राखीव जागा हेच कारण आहे असे भासविण्याचा सात्त्व्याने प्रयत्न केला जात आहे. ही भूमिका शिदाप्रल करणारी आहे.

भू मि का.

- १) राखीव जागा या समाधानकराक परिस्थिती निर्माण होईपर्यंत अगिरी कांही काळ चालू ठेवण्यात याव्यात.
- २) राखीव जागांची अंमलबजावणी काटेकारण करण्यात यावी. त्यासाठी परिष्कारकरक यंत्रणा निर्माण करण्यात यावी.
- ३) नोकऱ्यातील बेकलांग भरून काढावे.
- ४) अन्य आर्थिकदृष्ट्या मागासलेल्या घटकाचाही समावेश करण्यात यावा. त्यासाठी उत्पन्न हा निकष असावा. व त्यांच्यासाठी सुध्दा सध्या देण्यात आलेल्या सवलती चालू ठेवाव्यात.
- ५) भटक्या व विमुक्त जमाती यांचा अनुसूचित जमातीमध्ये समावेश करण्यात यावा.
- ६) नवबौध्दाना सर्व सवलती देण्यात याव्यात.
- ७) मुसलमानातील आर्थिक व सामाजिकदृष्ट्या दुबळे त्याच प्रमाणे धर्मातिरीत खिश्चन यांनाही सवलती देण्यात याव्यात.

मुचक :- सुमाण लोमटे.

अनुमोदक :- गोविंद केद्रे.

भारत हा शेती प्रधान देश आहे. असे असूनही भांडवली अद्योगिक विकासासाठी जे प्रयत्न इथे केले गेले, त्या प्रमाणात शेती विकासाला चालना देण्याच्या दृष्टीने नियोजनात विचार केला गेला नाही. जे काही शेती विकासाचा विचार केला गेला त्याचा पूर्ण फायदा बऱ्या शेतकऱ्यांना झाला. त्यामुळे बऱ्या शेतकऱ्यांच्या हातात जमीनीचे केंद्रीकरण होत गेले व छोऱ्या मध्यम कौरडवाहू शेतकऱ्यांना शेती करण्यासाठी आवश्यक आसण-या साधनांच्या (औषाधे, रासायनिक-से, वि विधाने) भरसाठ वाटणान्या किमतीचा परिणाम म्हणून शेती करणे तसे त्याच होत आहे.

महाराष्ट्रात रोजगार हमी योजना व किमान वेतन या मुळे तसेच शेती मालाचे भाव बांधून न दिल्यामुळे, शेतीला आवश्यक आसण-या उपरोक्त साधनांचे भाव वाढत गेल्या मुळे मजुरांचा जास्त मजुरी दिल्यानेच आम्हाला शेती परवडत नाही असा चुकीचा समज छोऱ्या व मध्यम कौरडवाहू शेतकऱ्या मध्ये झाला आहे. त्यामुळे छोटे शेतकरी व मजूर या एका वर्गातंर्गत चुकीच्या समजुतीने ग्रामीन भागात संघर्षा निर्माण झालेला दिसतो. हा वर्गातंर्गत संघर्ष टाकून, शेतमजूर, छोटा, मध्यम कौरडवाहू शेतकऱ्यांचे खालील मागण्यांवर आपले लक्ष उभे करून आपली युती मजबूत करावी. असे युक्तादचे अकरावे वार्षिक आधीवेशान अवाहन करात आहे.

- (१) किमान व समान वेतनाची काटेकोर अम्ब्रजावनी झाली पाहीजे.
- (२) कामाचा हक्क हा मुलमुत हक्क म्हणून घटनेत समाविष्ट झाला पाहीजे.
- (३) शेती मालाचे भाव बांधून द्या.
- (४) कौरडवाहू छोऱ्या शेतकऱ्यांचे कर्ज माफ करा व मध्यम कौरड वाहू शेतकऱ्यांच्या कर्जाचे हप्तें पाडून द्या. व्याजाचा दर कमी करा.
- (५) शेतीतील सर्व मालाची खरेदी - विक्री योजना सरकारी पातळीवर सुरू करा.
- (६) मोठ्या धरणा प्रमाणेच सार्वजणीक विहरी पाडून पाणी हे राष्ट्रीय संपत्ती मानून शेतीला पाणी पुरवठा करा. दुष्काळी भागातील शेतकऱ्यांचे कर्जमाफतीचे निर्णय आमलात आनावेत.
- (७) शेतीचे बांध, सामुदायीक विहरी, नाला, बंडींग, जमीन सपाटीकरण ही कामे सुध्द पातळीवर रोजगार हमी योजनेवाली सुध्दात करा.
- (८) धरणाप्रस्ताना त्याच धरणाच्या पाण्याखालील जमीन मिळवून द्या.

- (९) छोट्या शेतकऱ्यांना शेतीसाठी लागणारी साधने व रासायनिक व्हे, औषधे, वि विधाने औजारासहित. मोफत देण्यात यावे.
- (१०) बड्या शेतकऱ्यांच्या शेती उत्पन्नावर का लावा.
- (११) बड्या शेतकऱ्यांची सक्तीन कर्ज वसूली करा.

या मागण्यावर विचार झाला नाही व योत्न शेतकरी - मजुरी यांच्या हिताने संरक्षण झाले नाही तर ते आपल्या लढ्या व्दारे त्या मागण्या मान्य करून घेतील. तशी सुखात झाल्यास पण विस्त आहे. याचे अदाहरण म्हणून कांदे उत्पादक शेतकऱ्यांच्या आन्दोलन. त्या आन्दोलनाचे यकादंचे शिबोर पूर्ण पांठीबां देते आहे व शेतकरी आपल्या प्रश्नावर लढायला मैदानात आला याचे स्वागत करते आहे.

सूचक :- रंगा रावुर.

अनुमोदक :- मदन फुलारे.

नागेंद्र -

मानवी जीवन व समाज याचा आधार श्रम हाच आहे. सामाजिक व्यवहार व व्यक्तिचे उपजिवीका यात श्रमाचा सर्वांत मोठा वाटा आहे. समाजात उत्पादन प्रक्रिया अखंडपणे चालू असते. परंतु नफा ही अेकमेव प्रेरणा असलेल्या यंत्रप्रधान भांडव-
ी अर्थव्यवस्थेत काम मागणा-यांना काम मिळत नाही. या उत्पादन पध्दतीत दिवसेंदिवस बेकारी वाढत जाणार याबद्दल आता कोणाच्याही मनात शंका नाही, शोकशाही स्वातंत्र्याचे व सामाजिक न्यायाच्या तत्वाचे शेकी मिरवणा-या सत्ता-
शा-यांना या वास्तवाची फिकीरही वाटत नाही.

ह्यामुळे निर्माण होणारा असंतोष शमविष्यासाठी व आपल्या कल्याणकारी राज्यव्यवस्थेचा बुरखा कायम ठेवण्यासाठी कांही जुजबी उपाय येथिल सत्ताधा-यांकडून योजिले जातात.

महाराष्ट्रातील रोजगार हमी योजना हा त्याचाच नमुना आहे. प्रजाच्या व्याप्तीच्या दृष्टीने रो.ह. योजनेतील तरतुदी खुपच तोकड्या आहेत, त्यामुळे आगदा-
वरच्या योजना प्रत्यक्षात येण्यात अनेक अडचणी येतात. पुरेशी कामे न काढणे, हंगामात कामे न काढणे, पगार पाटस, सोई सवलती या बाबतीत हेम्सांड, नोकर-
शाहीची उदासीनता व अकार्यक्षमता यामुळे ~~बहु~~ मजूरांचे हाल होत आहेत. या योजनेमुळेच कांही नागरीकांना, कांही काळ, दिलासा मिळत आहे हे खरे आहे पण यावर समाधान माणणे कू ठरेल.

युवक क्रांती दलाच्या ११ व्या शिबिरात असा ठराव करण्यात येत आहे की, रोजगाराचा मुलभूत हक्क झाला पाहिजे व सर्व श्रमिकांना किमान वेतनासहजी जीवन वेतन मिळाले पाहिजे. माणूस म्हणून जगता यावे यासाठी प्रत्येकाला जीवण वेतन मिळाले पाहिजे हे आता सर्वमान्य आहे. परंतु या बाबतीतही राज्यकर्त्यांची भूमिका ही जुजबी उपाय योजना करणे हीच आहे. ज्या संघटीत शक्ति दबाव आणतात, त्यांच्या वेतनात वाढ करायची व तेवढ्यापुरता प्रश्न हातावेगळा करायचा हेच धोरण आहे. असंघटीत औद्योगिक कामगारांना व शेतमजूरांना जेथे किमान वेतनासाठी झगडावे लागते. व त्यासाठी जेल, लाढया, गोळ्या सोसाव्या लागतात तेथे जीवन वेतना-
साठी तर खुपच मोठी लढाई घावी लागेल यात शंका नाही.

सूचक :- भालचंद्र मुणगेकर.

अनुमोदक :- रंगा रात्रुरे.

स्वातंत्र्योत्तर काळात विकासाच्या चुकीच्या धोरणामुळे, खाजगी उद्योगाच्या दडपणामुळे औद्योगिक विकासाचे केंद्रीकरण होत गेले. ब्रिटिशांनी भारतीय संपत्तीचे शोषण करण्याच्या हेतूने उद्योगांना आवश्यक असलेल्या सोई सवलती उपलब्ध केल्या. कच्चा व पक्क्या मालाची आयात - निर्यात सुलभ व्हावी म्हणून मुंबई, कलकत्ता, मद्रास या शहरांमध्ये उद्योगांचे केंद्रीकरण करण्यात आले. स्वातंत्र्योत्तर काळात जनतेच्या गरजेनुसार नियोजनबद्ध औद्योगिक विकास करण्या अर्जा खाजगी उद्योगांच्या सोई प्रमाणे उद्योगांचा विकास करण्यात आला. व त्यामुळे मुंबई, कलकत्त्यात उद्योगांचे केंद्रीकरण होत गेले. जवळ जवळ ६० टक्के उद्योगांचे मुंबई कलकत्त्यात केंद्रीकरण झाले. त्यामुळे बिहार, उत्तर प्रदेश, केरळ, आसाम आदि राज्ये पुर्णतः मागासलेली राहिली. महाराष्ट्र हे औद्योगिकदृष्ट्या पुढारलेले राज्य असले तरी मराठवाडा, कोकण, विदर्भ हे प्रदेश औद्योगिकदृष्ट्या मागासलेल्या अन्य राज्या प्रमाणेच मागासलेले राहिले आहेत.

अशा तःहेच्या औद्योगिक असमतोलातून असंख्य प्रश्न निर्माण झाले आहेत. मागासलेल्या विभागातील जनतेला हा आपल्यावर करण्यात येत असलेला अन्याय आहे. असे वाटते. यातून मराठवाडा, कोकण, विदर्भातील जनतेने उग्र आंदोलने करून असंतोषही जाहीर केला. परंतु शासनाच्या औद्योगिक विकासाच्या धोरणात तसूभरही फरक पडला नाही. उलट जुळी मुंबई, बेंकबे रेक्लेमेशन, पुणे - मुंबई औद्योगिक पट्याचा विकास करून केंद्रीकरणात दिवसेंदिवस भर पाडून औद्योगिक विकासाची विषमता वाढवत ठेवली.

मागासलेल्या विभागात आंदोलने झाल्यावर शासनाने त्यांच्या प्रादेशिक विकासाची आश्वासने देण्यात आली. परंतु प्रत्यक्षात मागासलेल्या विभागातील जनतेच्या डोळ्यात धुळफेक करण्यात आली. मराठवाड्यातील मनमाड-नांदेड रेल्वे रुंदीकरण व जळगाव-सोलापूर, बीड-सोलापूर मार्ग नवीन रेल्वे चालू करणे, कोकणात रेल्वे नेणे या बाबतीत भरीव प्रगती अद्यापही झालेली नाही. औद्योगिकरण बाबतीत तर या तिन्ही विभागात काहीच प्रगती झालेली नाही. बेंकलॉग भरून देण्या संबंधीच्या वेळी - वेळी दिलेल्या आश्वासनांना पानेच पुसण्यात आली.

औद्योगिक विकासा बाबतीत झालेल्या अन्यायामुळे या तिन्ही विभागात बेकारीचे प्रमाण अन्य विकसित भागापेक्षा दिवसेंदिवस वाढत आहे.

औद्योगिक विकासातील ही विषमता भरून काढणे निल्डीचे असून उद्योगांचे केंद्रीकरण ताबडतोब थांबविण्यात यावे. जुळी मुंबई, बेंकबे रेक्लेमेशन पुणे - मुंबई औद्योगिक पट्टा इत्यादी उद्योगांचे केंद्रीकरण होत असलेल्या योजना थांबविण्यात

याठ्यात व उद्योगांचे विकेंद्रीकरण करण्यात येवून मागासलेल्या प्रदेशांचे औद्योगिकरण झपाटयाने करून तेथे रोजगाराची उपलब्ध करून घ्यावी अशी मागणी या ठरावा-
न्वये युक्त क्रांती दल करित आहे.

मराठवाडा, कोकण व विदर्भात श्रैतीचक्र विकास पाटबंधारे योजना,
ग्रामविकास, शिक्षण संस्था, व रोजगाराभिमुख उद्योग घद्यांची उभारणी करून
या विभागांचा सर्वांगीन विकास घडवून आणावा. आणि आर्थिकदृष्ट्या उपेक्षित
घटकांना याचे फायदे मिळतील यावर कटाक्ष ठेवावा.

सूचक :- हुसेन दलवाई.

अनुमोदक :- रविंद्र साळवे.

बरुरे. :-

शिक्षण हे मानवी व्यक्तिमत्त्व विकासाचे साधन व नवसमाज निर्माती प्रमुख उद्दिष्ट असले पाहिजे. समाजाचे शिक्षण हे विषय स्पष्ट व रोजगार उपलब्धीचे साधन असल्याने सांस्कृतिक परंपरा असणारांची मक्तेदारी झाली आहे. हे ताबडतोब थांबविले पाहिजे. आजचे शिक्षण हे नफ्यावर आधारलेल्या भांडवली अर्थव्यवस्थेचा परिपाक आहे. ही वस्तुस्थिती आहे. विसंगत व्यवस्थेचे हे आव्हान आजच्या विद्यार्थ्यां व युवकांने स्विकारले पाहिजे.

शिक्षण दिवसे दिवस तंत्रसाधन होताना दिसते व त्याचे दुष्परिणाम ग्रामिण शाळा पर्यंत प्रतिबिंबित झालेले दिसतात. उदा.:- १०+२+३ हा अभ्यासक्रम घेता येतील या नवीन आकृतिबंधनामुळे ग्रामीण भागातील शिक्षण संपूर्ण शहराभीमुख झाले आहे. आणि पुरेसा प्रशिक्षित शिक्षक वर्ग नसल्यामुळे त्याचा परिणाम दिवसे दिवस विद्यार्थ्यांच्या निळालावर होत आहे. शहर व ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांचे शालांत परिदोत उत्तीर्ण होण्याचे आणखी २:१ इतके आहे. आणि याचा परिणाम ग्रामिण भागात उच्च शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांवर होत आहे. मराठवाड्यात ७४ साली उच्चशिक्षण घेणा-यांची संख्या जवळ जवळ ८०,००० पर्यंत होती ती गेल्या ४ वर्षांत ३०,००० पर्यंत घसरली आहे.

आपल्या देशाच्या भांडवली अर्थव्यवस्थेमुळे रोजगार हा मर्यादित स्वरूपातच निर्माण होणार व त्याचा परिणाम म्हणून येथे बेकारांची संख्या दिवसे दिवस वाढणार १०+२+३ या नवीन आकृती बंधामुळे ही संख्या घटताना दिसते. आणि सुशिक्षित बेकारांच्या संखी अर्ध शिकवित बेकारांची संख्या वाढत आहे. जे इतक्या सत्ताधा-यांना हवेच आहे.

ह्या अर्धशिक्षितांना कोणत्याही प्रकारे घडे शिक्षणाच्या सोई उपलब्ध न केल्या गेल्यामुळे त्यांना साधा मजूर म्हणूनच रोजगार हमीवर काम करावे लागते आहे. या नव्या आकृती बंधावर दृश्य परिणाम ग्रामिण भागातील महाविद्यालये विद्यार्थी संख्येच्या अभावी बंद पडणार आहे. आणि जे काही थोडे बहूत शिक्षणाचे वारे ग्रामीण भागात वाहात होते ते संपूर्ण बंद होणार आहे. आणि मग शिक्षण हा फक्त शहरातील लोकांची मक्तेदारी होणार आहे. अर्थात शिक्षणाच्या आजच्या परिस्थितीस १०+२+३ हाच एकमेव अभ्यासक्रम जबाबदार नाही असे आज गृहित धरले तर आज तरी हेच कारण दिसेल. आधिक बेकारीमुळे सर्वसामान्य मालू व विद्यार्थी शिक्षणाच्या बाबतीत विलक्षण उदासीण आहे. व त्यातच या नव्या आकृती बंधाची भर पडल्याने इथले आहे नाही ते ही ग्रामिण शिक्षण संपणार की काय अशी अवस्था निर्माण झाली आहे.

ही शिक्षणाची विषम कोंडी फोडण्यासाठी शासन जर असमर्थ ठरले तर ती कोंडी फोडण्यासाठी युवा शक्तीच नजीकच्या काळात रस्त्यावर येतील असा गभीर इशारा युवक क्रांती दलाचे ११ वें वार्षिक शिबीर देते आणि याच अनुषंगाने खालील मागण्या करते:

- १) किमान मॅट्रीक पर्यंत शिक्षण सक्तीचे व मोफत करण्यात यावे.
- २) सक्तीचे इंग्रजी बंद करावे.
- ३) शिक्षण मातृभाषेतून देण्यात यावे.
- ४) कान्टेनस व पब्लीकस्कूल त्वरित बंद करा.
- ५) १० + २ + ३ या नव्या आकृती बंधाचे पुनर्मुल्यांकन करून आवश्यक त्या दुरुस्त्या कराव्यात.
- ६) ग्रामिणभागातील दुर्बल घटकांना शिक्षण घेता यावे व महाविद्यालये संस्थेच्या अटीमुळे बंद पडूनयेत म्हणून १२ वीला जे.टी.के.टी. जून २० पासून सुरु करावी.
- ७) दलित व दुर्बल घटकांच्या विद्यार्थ्यांची शिष्यवृत्ती महागाई निर्देशानुसार वाढवावी व त्यांची राहण्याची व जेवण्याची व्यवस्था करावी.
- ८) ग्रामिण विद्यार्थ्यांवरील लक्षात घेऊन B + नियम बंद करावा.

सुचक :- अजित सरदार.

अनुमोदक :- ज्ञानोबा जरीपटले.

बरुरे.-